

Список використаних джерел:

1. Сухомлинский В. А. Родина в сердце / Сост.: А. И. Сухомлинская, Л. В. Голованов; Фотоочерк А. А. Кулешова. – Москва : Мол. гвардия, 1978. – 175 с.
2. Сухомлинська О. В. Виховання як соціальний процес: особливості сучасних трансформаційних змін / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2004. – № 2. – С. 2–3.
3. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину. Т. 2. // В. О. Сухомлинський. – Київ : Вид-во «Радянська школа», 1976. – С. 156–165.

Люлька Г.А.

аспірант,

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН БАТЬКІВ І ДІТЕЙ ЯК ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Різноманіття соціальних проблем дестабілізує життєві функції сім'ї і знижує її здатність до адаптації в нових умовах. Рівень розвитку сучасного суспільства підкреслює значущість толерантних взаємовідносин для виховання підростаючого покоління і ставить перед батьками завдання будувати толерантні взаємини між членами сім'ї.

Толерантність у світлі сімейних взаємин визначається як певна установка на сприйняття, розуміння і дії дітей і дорослих стосовно один одного, що ґрунтуються на взаємній повазі, інтересах, цінностях і позиціях, зайнятих обома сторонами [3, с. 2].

У сім'ях часто спостерігається небажання батьків визнавати за дитиною право на свободу дій і вчинків, вибір ідеалів, бути самим собою, відрізнятися від батьків. Дорослі не приймають свою дитину такою, якою вона є, не поділяють поглядів і цінностей молодіжної субкультури. Подібна позиція призводить до конфліктів, які тягнуть за собою дестабілізацію взаємовідносин між дорослими та дітьми. Як наслідок, втрачається їх здатність до спільної діяльності, вникають емоційні порушення і відхилення в поведінці.

Толерантність у взаєминах батьків і дітей характеризує здатність дорослих вбачати перспективу впливу конфліктів і непорозумінь на дитину, її розвиток і поведінку в цілому [1, с. 58].

Наступною характеристикою толерантних взаємовідносин у сім'ї є відмова батьків від монополії «знання істини» при розв'язанні виникаючих проблем та перекладання провини за вчинені помилки на дитину. Але це не означає відмову дорослого від власних поглядів, ціннісних орієнтацій та ідеалів. Толерантність у взаєминах між членами сім'ї передбачає поєднання стійкості як здібності дітей і дорослих реалізувати свої особисті позиції з гнучкістю – здатністю з повагою поставитися до переконань і цінностей один одного.

Толерантність проявляється і через спільний аналіз дій і вчинків членів сім'ї. Обговорюються і оцінюються не тільки дитина, її особистісні якості і поведінка, а і якості особистості та діяльність батьків.

Толерантність – це, перш за все, активне ставлення, що формується на базі визнання універсальних прав і основних свобод людини. Відтак, однією з характеристик толерантних відносин можна виділити активну взаємодію між батьками та дітьми з вираженням взаємної поваги та підтримки.

У зв'язку з цим педагогу слід проводити цілеспрямовану роботу з батьками учнів, роз'яснюючи важливість дотримання засад толерантності у спілкуванні з дітьми. Регулювання взаємовідносин батьків і дітей, що сприяє формуванню толерантності у взаємодіючих сторін, означає:

- вивчення стану, відстеження результатів взаємодії батьків і дітей;
- виявлення труднощів, проблем взаємодії в сім'ї та відбір педагогічних засобів їх регулювання;
- організацію вивчення і узагальнення передового досвіду взаємодії батьків і дітей;
- навчання учнів і батьків ефективної спільної діяльності і спілкування;
- створення сприятливого психологічного клімату для налаштування тісних контактів між батьками та дітьми в ході організації спільної діяльності.

При цьому вчитель має враховувати різноманітні фактори, серед яких тип сім'ї, наявність у сім'ї різних поколінь, вік дітей, соціальний статус сім'ї, найближче оточення сім'ї, проблеми, наявні в сім'ї.

Діяльність вчителя з формування толерантності у взаєминах дітей і батьків включає наступні етапи:

- підготовчий, або діагностичний, в ході якого визначається початковий рівень проблеми толерантності у взаємовідносинах членів сім'ї;

- цільовий, який передбачає постановку цілей і завдань формування толерантності у взаєминах дітей і їх батьків на базі результатів їх вивчення;

- змістовний – вибір системи засобів і визначення умов ефективності виховання толерантності у взаєминах дітей і їх батьків, пілотажна апробація розроблених педагогічних умов;

- процесуальний – способи, методи і прийоми становлення толерантних взаємовідносин між батьками та дітьми, використання конкретних методик, індивідуальна робота з сім'єю, робота з кількома сім'ями, що мають подібні або діаметрально протилежні проблеми;

- підведення підсумків – порівняння отриманого результату з запланованим, висновки про просування у вирішенні поставлених цілей і завдань, обговорення перспектив подальшого співробітництва [2, с. 13].

Таким чином, проблема формування толерантності у взаємовідносинах батьків і дітей є складною і багатоаспектною, для ефективного вирішення якої необхідний комплексний підхід з боку педагога. Він передбачає розвиток взаємовідносин і спілкування у родині, набуття батьками знань про толерантність як найважливішу цінність суспільства і готовності керуватися набутими знаннями в своїй поведінці. Оптимальне вивчення і регулювання толерантних взаємин між батьками і дітьми можливе в ході організації спільної діяльності педагогів, учнів та їх батьків.

Список використаних джерел:

1. Бондырева С. К. Толерантность (Введение в проблему). Москва : МОДЭК, 2016. 240 с.
2. Горинцева Н. Воспитание толерантности во взаимоотношениях родителей и детей. *Педагогика*. 2018. № 4. С. 12-14.
3. Михайліченко Ю.В. До питання про педагогічні аспекти формування толерантного ставлення у сім'ї. *Початкова школа*. 2017. № 3. С. 2-4.